

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא מו.

עין משפט גזר מצוה

קבו א מיי פיע מהל
טונון לז סמנ עשין
זכ טוש"פ ח"מ ס"י פט
ספ"ק א:
קבו ב מיי פיע מהל
טונון לז סמנ עשין
עב טוש"פ ח"מ ס"י קלו
ספ"ק א:
קבו ג מיי פיע מהל
טונון לז סמנ עשין
קב ד מיי פיע מהל
טונון לז סמנ עשין
קבא ד מיי פיע מהל
טונון לז סמנ עשין
קבא ז מיי פיע מהל
טונון לז סמנ עשין
קבל ספ"ק א:

דמהימן ואין כן שום חידוש אלא ודאי איירי בראה ואפ"ה אומן
מהימן ומשני לעולם גדליכא עדים ולא ראה ולא מני לרישא לשום
חידוש אלא משום סיפא דבעי לאשמועינן דינא כנתנה לו תנא נמי
רישא כל זמן שהטלית ציד אומן אע"ג דפשיטא היא ואין להקשות
במאי דמשני אצ"י אמאי נקט בסיפא
נתנה לו הוה ליה למיתני ראהו צידו
אע"פ שהטלית ציד אומן דהא לא
נחת תנא לאשמועינן מידו צדינא
דראה ולהכי קמני נתנה לו והוא
הדין דראה נמי כנתנה דמי שהיה
צריך ליתנה לו על כרחו:

א"ל א"י דא"י עדים. הקשה ר"ג דהי"ו מני"ו לנורוי

גדליכא עדים אס כן אמאי צומנו
נשבע וטוטל הא אמרינן דריש כל
הנשבעין (שטועות דף מה: ושם) דלש
שכרו של צדיים מתוך שיכול לומר
לא שכרתיך מעולם יכול לומר לו
שכרתיך ונתמי לך שכרך וטורי"ל דלא
קשה מידי דמדל דפלוגמא היא
המס ועוד דהכא ליכא האי מיגו
כיון שמדע במקמא ויא אמר לא
שכרתיך מעולם הו כופר בכל חזקה
דלין אלס מעש פניו צפני בעל חובו:
א"י דאיבא עדים אחר אמאי יש לו
חזקה. ונראה דנראה מיירי
דאי צלא ראה אומן נמי יש לו חזקה
מיגו דאי צעי אמר החזרתי לך דלין
צריך להחזיר לו צעדים אלא ודאי
צראה מיירי א"כ אחר אמאי יש לו
חזקה כיון דליכא עדים בדמות
פקדון צא לידו ולא מני למיטען נמי
החזרתי לך שהרי ראהו ופרי"ט נראה

אלא לאו דליבא עדים וקתני אומן מהימן מיוגו
דאי בעי א"ל לקוחה היא בירי מהימן נמי
אאגריה לא א"ל עולם דליבא עדים והוא דלא
ראה מתיב ר"ג בר יצחק אומן אין לו חזקה
אומן הוא דאין לו חזקה הא אחר יש לו חזקה
ה"ד אי דאיבא עדים אחר אמאי יש לו חזקה
אלא לאו דליבא עדים וקתני אומן אין לו
חזקה תיובתא דרבה תיובתא: ת"ר ב-בתחלפו
לו כלים בכלים בבית האומן הרי זה ישתמש
בהן עד שיבא הלה ויטול את שלו בבית
האבל או בבית המשתה הרי זה לא ישתמש
בהן עד שיבא הלה ויטול את שלו מאי שנא
רישא ומאי שנא סיפא (ב) אמר רב הוה
ייתבא קמיה דחביבי ואמר לי וכי אין אדם
עשוי לומר לאומן מכור לי מליתא אמר רב
חייא בריה דר"ג ילא שנו אלא הוא אבל
אשתו ובניו לא והוא נמי לא אמרן ה"א
דא"ל מלית סתם אבל מליתך לא האי לאו
מלית דידיה הוא א"ל אבוי לרבא תא אחוי
לך רמאי דפומבדיתא מאי עבדי א"ל הב לי
סרבלאי (ב) לא היו דברים מעולם הא אית לי
סהדי דחזויה גבך אמר ליה ההוא אחרניא
הוה אפקיניה ונחזיניהו אמר ליה איברא לא
מפיקנא ליה אמר רבא ישפיר קאמר ליה (ב)

אומן: היכי דמי דבאומן אין לו
חזקה ואחר יש לו חזקה: אי דאיכא
עדים. שמסר צעה"כ לאומן צפניהם
הוא דראה הטלית עכשיו צידו א"כ
היאך דייקנן אחר יש לו חזקה הא
כיון דאיכא עדים דבמורת פקדון
צא לידו וגם רואין אותו עכשיו צידו
דלא מני למימר החזרתי לך הא
ודאי לא מהימן לומר לקוח הוא צדי
דמאי שנא מאריס ואפטרופוס שאין
יכולין לומר לקוח הוא צידו והא
ליכא למימר דבדליכא עדים ולא ראה
מיירי והלכך אחר צימין דהא אפילו
אומן נמי מהימן לדברי הכל דהא
אוקמינן לעיל [מנה]: המפקד אלס חזירו
צעדים אין צריך להחזיר לו צעדים
ומיגו דמני אמר החזרתי לך כי אמר
נמי לקוח הוא צידו מהימן: אלא לאו
דליכא עדים. צעמט מסירה והלכך
אע"ג דרואין אנו צידו דאחר יש לו
חזקה דכיון דלאו אומן יכול לומר
לקוח הוא צדי דנין כל הקונין
מטלטלין מחזריהן שאין לריכוי עדים
אלא מכיון שהוא ממוכן בו יכול לומר
שלי הוא שלקמתי ממך: וקסני אומן
אין לו חזקה. היכא דליכא עדים
ואיכא ראה כצאי: סיפסא דרנא.
דלמר לעולם מהימן אומן עד דליכא
תרתא. והשתא שמעינן מהכא
דמפקד אלס חזירו צעדים אין צריך להחזיר לו צעדים דהא הדר
ציה רצה לגבי דאצ"י ובהמוכר את הבית לקמן (דף ע.) פסקינן
שאפילו המפקד אלס חזירו בשטר אין צריך להחזיר לו צעדים.
ומדקאמר גמרא אי דליכא עדים אחר אמאי מהימן מיניה שמעינן
שהמפקד אלס חזירו צעדים עדיין ישנו לפקדון צידו צפינו שאינו
יכול לטעון החזרתי לך (ב) ולטעון שמכרו לי אחי"ט אינו נאמן.
וה"מ בשראה ומפס אלס לא ראה (ותפס) מהימן מיגו דאי צעי.
אמר החזרתי לך כי אמר מכרת אותם לי נאמן ובצדעה. וה"מ
שהפקד אלסו צעדים אלס לא ראה טליתו ציד חזירו ומכירין בו
עדים שהיה של זה הטעון לזה מה טיבו אללך ואמר לו לקוח הוא
צדי הוא נאמן דלין זה נאמן לומר הפקדתי אללך מאחר שאין לו
עדים. וה"מ שמנא טליתו ציד חזירו שאינו אומן אלס ראה טליתו
ציד אומן ואמר אומן לקוח הוא צדי אינו נאמן א"כ יש לו עדים
שלקחו מזה צפניהם (ובא הלה ונטל את שלו) ואע"פ שלא מסר
לו צעדים אלס לא ראהו צידו נאמן האומן לומר לקוח הוא
צדי ואע"פ שמסר לו צעדים דמיגו דמני טעין החזרתי לך כי אמר
נמי לקוח הוא צדי נאמן. וה"מ דאומן אין לו חזקה בכלים שאותו
אומן ראו לתקן כגון לצבע בגד לצבוע וטלית לכבוס וכן חלוק וכל
בגדים בני כבוס ולעבדן עורות. וה"מ שיש חילוק בין אומן לבעל
הבית דבצדים שאין עשויין להשאיל ולהשכיר אלס דצדים העשויין
להשאיל ולהשכיר ל"ש אומן ולי"ש כל אדם אס אמר לקוחין הן צדי אינו
נאמן בנמ" צבועות (דף ק"ט מ:): צדים האומן. שנתן לו האומן טלית של
אדם אחר: ה"ו ישאמש בהן עד שיבא הנה. אותו שנטל טליתו של זה א
האומן ולא הוה שואל שלא מדעת כדמפרש לקמיה דאיכא למימר האומן
נתן לו זה מדעת: אמר רב חייא. טעם דרישא צא לפרש מאי שנא מסיפא וכי אין אדם עשוי כו' והלכך איכא למימר שהאומן מכר
טלית (ב) אחת שהוא מתקן במצות בעל הבית שזהו לו למכרו וטעה האומן ומכר טליתו של זה ונתן לו טלית זו מדעת עד שיחזיר לו את
שלו ובין דמדעתו נתן לו מותר להשתמש בה מה שאין כן בצדים האכל וצדים השתמה: ל"ש. דמותר להשתמש אלא שנתן לו האומן
עצמו דאיכא למימר מדעת עשה: אלס אס נתנו לו לזה אשתו ובניו של אומן לא ישתמש דאיכא למימר מיטעא טעו: והוא נמי
אומן: דאס אמרן. דאס הוא מותר להשתמש בו אלא דאמר ליה הילך טליתו זו דאיכא למימר דלכחי לא אמר ליה טליתך שאין זו שלו ומדעת
נתן לו חלפני טליתו שלו: א"ל אס אמר לו הילך טליתך כסבור הוא שזו היא שלו וטעוה הוא וחסור להשתמש שלא מדעת. וכן הלכה:
נחאי דפומבדיעא. האומן שמביאין להן בגדים לתקן כדאמרין ההם (חולין דף ק"ט). פומבדיעא לווין אשני וסופיין: אמר ליה.
בעל הבית (ב): הכ לי סרבלאי. טליתי שמסרתי לך לתקן: דחזויה גבך. בגד אחד ראו והוא שלי ומיהו העדים אין מכירין בו יפה
אס זה הוא: אפקיניה ונחזיניהו. הווא אותו שיראו עדים שאתה אומר אחרניא הוא ואמת דברין והווא עמך מן החסד: איצרא לא
מפיקנא ליה. באתם לא אוליאו שצביל טעומויך של הכל אראה לך ממון אחרים וזהו הרמאות דלא לשם שמים מתכוין אלא לנגזב את
טלית חזירו מתכוין: שפיר קאמר ליה. האומן. כך הריצו צרא לצאי שאע"פ שרמאים הן הדין עמם דאפי' כשרים שציראל יכולין לטעון כן:
ראה

(א) [תוספתא ב"ק פ"י ע"ג],
(ב) או תוספתא (ש"ל א) כ"ל
מהאומן (ד) ר"ח האלקמי.
ר"מ, ר"ח מ"א

גליון הש"ס

תוב" ד"ה אלא בו ואורי'
לר"ק. קשה לו הא מה קשה
במתנתין דקמני ריאל עד
שיבא שם מקמא הודאה
וקשה הא יש לו מנו דכפר
הכל ואיכא ממה מיואל הפני
ול"ע:

הגהות הב"ח

(א) גמ' (אמר רב הוה
ימינא קמיה דחביבי ואמר
לו וכן) חל"מ וי"כ ריב
והא גי' רש"ים אמר ריב
חייא ובי ובי: (ב) שם
הי לו סרבלאי שאל לא
היו: (א) שם שפיר קאמר
ליה מ"ט ראה. ר"כ גי'
מוס' דלא משוי ליה ראה:
(ד) רש"ים ד"ה מיוצא וכו'
החזיקו לך וטעון שמכרו
לי אחי"ט או משכנו בירי
אינו נאמן: (ע) ד"ה אמר רב
מיא וכו' טלית אחר שהיה
(ו) ד"ה אמר ליה בעל הבית
לאומן הסי"ד:

מוסף תוספות

א. והיינו טעמא דבשרות
מורה מקמא וכדורבה
דאמר (ב"מ ג.) מפני מה
אמרה תורה מורה במקמא
הטענה שבעד דאינו נאמן
מתוך שיכול לומר בכל
חזקה אין אדם מעיו פניו
בפני בעל חובו. שצ"ל.
ב. [ו]האי דלא מסיים בה
אי דאיכא עדים וראה,
משום דאתרייהו לישני
דרבה פריך ללישנא קמא
אי איכא עדים אפי' ליכא
ראה, אחר אמאי יש לו
חזקה, ואי אלישנא ביה
אי איכא עדים וראה, אחר
אמאי יש לו חזקה. כ"ן.
ג. עין מבנין רש"י.
ד. [ו]כסמך ראשון
סבור שהוא אותו טלית
שנתן חזירו של זה ונתן לו
המעות וחזירו נתנוה
במעות ואפי' הטלית ביד
האומן מוכרו לו ונמצא
שהוא קניי לאומן וכיון
שנתנו לזה להשתמש בו
הרשות בידו. ועי"ש.
ה. ותוספתא שלי הוא.
ס. ו. כי אביי היה סובר
שהדין היה נתון לכופר
שיציאה לפני העדים
ויראו אותו כיון שיש עדים
שראו טלית כשטליתו
ברשותו דאי לאו דידיה
הוא לא מפסיד. ס.

רבינו גרשום

אלא לאו דליבא עדים וקתני
דאומן מהימן מיוגו
היכא דלית ליה עדים
וראה לבעל הבית ברישא.
ותיובתא דאביי דאמר
היכא דליבא עדים כי
ראה מהימן בעל הבית
תפיס ליה והא הכא אע"ג
דראה בעל הבית ביד האומן
לא תפיס דהאומן מהימן.
וסייעתא לרבה דאמר הואיל
דאיכא תורתא אבל ראה
לחוד מהימן האומן דהכא
דראה בעל הבית ביד האומן
לא לעולם דליבא עדים ולא
ראה. משה האומן מהימן
אבל אי ראה אצ"י דליכא
עדים מצי תפיס דלא מהימן
האומן וכדאב"י: הא אחר.
כגון סתרי יש לו חזקה:
היכי דמי אי דאיכא עדים.
שפקדיה אצ"י וראה בירי
אחר אמאי יש לו חזקה.
אמר דליכא עדים אע"ג
דליכא עדים וראה אחר
יש לו חזקה אבל אומן
אין לו חזקה הואיל דראה
אצ"י דליכא עדים. דבאיכא
עדים לא ציית לה לאוקמי
המשום דאיכא למפרך אחר
אמאי יש לו חזקה אומן
אין לו חזקה הואיל דראה
אצ"י דליכא עדים. דבאיכא
עדים לא ציית לה לאוקמי
המשום דאיכא למפרך אחר
אמאי יש לו חזקה אומן
אין לו חזקה הואיל דראה
אצ"י דליכא עדים אע"ג
דראה שיש לו חזקה והא
קמני דאין לו חזקה קשיא:
נתחלפו כלים בכלים בבית
האומן. שחזרו לו האומן
כליו של אחר: הרי זה
ישתמש בה. זה באותו כלי
שעל שיבא הלה ויטול את
שלו ויחזירו לו את שלו אבל
אם נתחלפו לו בבית האבל
כו': אמר רב חייא. מפרש
מאי איכא כן ורישא לסיפא:
וכי אין אדם עשוי לומר
לאומן מכור לי מליתא. למי
שחבשמו ממך דאי עשוי
לומר לו וכסבור היה האומן
למכור אותו טלית של אחר
ומכר טליתו של זה בשבגה
ומדעתו נתן לו לזה טלית
שיבא שניו על שישפוש
יריאה אחר שלו שמכר.
ומשה' מותר להשתמש
בה דמדעתו נתן לו
משאי"כ בבית האבל ובבית
המשתה: ל"ש. דמותר
האומן הוא בעצמו. אבל
נתנו לו אשתו ובניו אין
משתמש בהן דשלא מדעת
היבי ניהלה: והוא נמי.
האומן אי יתיב לו: לא
אמרן. ומשתמש בה: אלא
דאמר ליה הא לך טלית זו
סתם. משמע דמדעת יתביה
ניהלה דקא ידע דלא דידיה
היא ונתנה לו לישתמש
בה: סרבלי. טלית: לא היו
בצדים מעולם. שאין בדי
טליתן: אפקיניה. טלית
אחרניא דאמרת דלא ידדי
הוא וניחזיניה: אמר איברא.
כלומר בודאי שלא אצ"י לך טליתך: